

Yttrande över Indelningskommitténs betänkande – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10) (Fi/2018/00966/K)

Länsstyrelsen i Hallands län yttrar sig härmed över Indelningskommitténs slutbetänkande Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10). Yttrandet bygger på Länsstyrelsernas gemensamma yttrande över slutbetänkandet med komplettering av Länsstyrelsen i Hallands läns specifika synpunkter.

Sammanfattning

1. Överväganden och förslag på myndighetsgemensam indelning

Länsstyrelserna är positiva till en gemensam administrativ indelning av statliga myndigheter i syfte att underlätta regional samverkan mellan myndigheter och mellan myndigheter, landsting och kommuner. Länsstyrelsen vill dock understryka att en ny gemensam, administrativ indelning av statliga myndigheter inte ska syfta till att skapa en ny nivå i den svenska folkstyrelsen, i form av storregioner. Myndigheternas arbete ska fortsatt vara nationellt samordnat medan det regionala självstyret ska utövas på länsnivå. Länsstyrelserna – som arbetar nationellt samordnat men med stark regional och lokal förankring – har särskilda förutsättningar att bidra till en god samverkan mellan den nationella demokratin och det regionala och lokala självstyret. Det är angeläget att statliga sektorsmyndigheter utvecklar sin samverkan utåt mot aktörerna på länsnivå och aktivt bidrar till de regionala utvecklingsstrategierna.

2. Områden och utmaningar med behov av samordning och Förslaget till geografisk indelning

Indelningskommittén har i sitt betänkande identifierat krisberedskap och totalförsvaret, regional utveckling samt mottagande av nyanlända som områden där behovet av samordning mellan myndigheter och kommunsektorn är stort, samtidigt som landstingen möter en rad statliga myndigheter med regional inriktning. Länsstyrelserna vill lyfta fram flera områden som kommer att kräva en utökad samordning av staten på den regionala nivån. För att hantera sektorsövergripande samhällsutmaningar behövs en tydlig, stark och samordnad statlig närvaro. En samordnad statlig regional indelning skulle kunna öka förutsättningarna för att ta tillvara de gemensamma insatser som den statliga sektorn kan bidra med på regional nivå.

Fel! Hittar inte referensskälla.

Länsstyrelserna betonar vikten av att de statliga myndigheterna indelas så att de följer länsgränserna. Länsstyrelsen i Hallands län vill framhålla att det är ytterst värdefullt att Halland hålls helt.

3. Länsstyrelsernas roll

Länsnivån kommer fortsatt att vara den centrala arenan för samverkan kring regional tillväxt och utveckling. Länsstyrelserna bör fortsatt ha fokus på att samordna statliga myndigheter inom det egna länet, bland annat för att främja statliga myndigheters medverkan i respektive läns regionala tillväxtstrategier. Länsstyrelsen bedömer att länsstyrelserna med hänsyn tagen till de verksamheter som myndigheterna ansvarar för skulle kunna ta en betydande roll och ansvar för samordning och genomförandet av arbetet med Agenda 2030.

4. Länsstyrelsegemensam samverkan

Länsstyrelsernas nationella samverkan och samordning är väl utvecklad. Den omfattar också samverkan med en rad centrala myndigheter så som Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Migrationsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Samverkansarbetet syftar till att få fram ett arbetssätt och enhetliga bedömningsgrunder så att frågor i möjligaste mån kan hanteras på liknande sätt oavsett var i landet beslut fattas. Detta är en viktig förutsättning för att länsstyrelserna ska kunna leva upp till de lokala och regionala behov som aktörer i respektive län har. Det är angeläget att en myndighetsegemensam regional indelning i större regioner inte skapar strukturer som undergräver en effektiv nationell myndighetssamverkan.

5. Finansiering

Länsstyrelserna avstryker Indelningskommitténs förslag om att ändra rådande finansieringsmodell för utgifter vid regionalt utvecklingsarbete.

Yttrande**Inledning och bakgrund**

Regeringen tillsatte juli 2015 Indelningskommittén med uppgiften att föreslå en ny indelning med väsentligt färre län och landsting. Indelningskommittén lämnade sitt förslag juni 2016 – *Regional indelning – tre nya län* (SOU 2016:48). Delbetänkandet remitterades till ett stort antal remissinstanser inklusive länsstyrelserna.

Regeringen gick inte vidare med förslaget, utan beslutade att uppdraget skulle utgå. Kommittén skulle inte heller utreda länsstyrelsernas organisation. I juni 2017 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv som främst handlar om statliga myndigheters regionala indelning och som redovisas i föreliggande slutbetänkande. Under utredningens gång har länsstyrelserna fått två frågor att besvara, dels vilka konsekvenser en samordnad regional indelning för statliga myndigheter skulle få för länsstyrelserna, dels om en samordnad regional indelning påverkar länsstyrelsernas behov att samverka sinsemellan.

Länsstyrelserna befinner sig olika regionala kontexter och dessa synpunkter lyfts fram i respektive yttrande från länen. Inledningsvis vill länsstyrelserna gemensamt lyfta ett antal frågor där länsstyrelserna har en gemensam syn, bland annat kring länsstyrelsernas uppdrag och goda förmåga

Fel! Hittar inte referenskölla.

att svara för statlig samordning och samverkan på länsnivå, samt det omfattande och välutvecklade samarbetet mellan de 21 myndigheterna.

Överväganden och förslag på myndighetsgemensam indelning

Länsstyrelserna är positiva till en gemensam administrativ indelning av statliga myndigheter i syfte att underlätta regional samverkan mellan myndigheter samt mellan myndigheter, landsting och kommuner. Länsstyrelsen vill dock understryka att en ny gemensam, administrativ indelning av statliga myndigheter inte ska syfta till att skapa en ny nivå i den svenska folkstyrelsen, i form av storregioner. Myndigheternas arbete ska fortsatt vara nationellt samordnat medan det regionala självstyret ska utövas på länsnivå. Länsstyrelserna – som arbetar nationellt samordnat men med stark regional och lokal förankring – har särskilda förutsättningar att bidra till en god samverkan mellan den nationella demokratin och det regionala och lokala självstyret.

Indelningskommittén förslår att följande tio myndigheter ska ingå i den myndighetsgemensamma indelningen:

- Arbetsförmedlingen
- Försvarsmakten
- Kriminalvården
- Migrationsverket
- Polismyndigheten
- Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (strukturfondsprogram)
- Säkerhetspolisen
- Tillväxtverket (strukturfondsprogram)
- Trafikverket
- Åklagarmyndigheten.

Länsstyrelsen har inte något att erinra mot detta förslag men bedömer att fler myndigheter än de tio som räknas upp kan vara intressanta ur perspektivet samverkan och samordning på regional nivå:

- Försäkringskassan svarar tydligt emot de kriterier som kommittén sätter upp. Vi ser en nära koppling mellan Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och Arbetsförmedlingen. Försäkringskassan är även med i de regionala partnerskapen för strukturfonderna.
- Lantmäteriet bör ingå, med tanke på kopplingen till länsstyrelsernas arbete inom fysisk planering och naturvård m.m.
- Skogsstyrelsen har också starka kopplingar till länsstyrelsernas arbete, exempelvis inom miljömålen och landsbygdsutveckling. Det senare är självfallet kopplat till strukturfonderna.
- Kommittén väljer bort ”rena tillsynsmyndigheter”, men här har vi en annan syn. Länsstyrelserna hänvisar till Ansvarskommittén som argumenterar för att samordna statens tillsynsmyndigheter gentemot kommunerna. Således bör även främst IVO och Skolinspektionen övervägas noga i detta sammanhang. Vi ser en tydlig koppling till hälso- och sjukvården och den regionala utvecklingen.
- Skatteverket lyfts fram i enkätsvaren (se s. 108) och länsstyrelserna ser goda skäl att överväga även den myndigheten.

Fel! Hittar inte referenskölla.

I anslutning till förslaget om vilka myndigheter som bör ingå i en myndighetsgemensam indelning, vill Länsstyrelsen i Hallands län framföra några principiella synpunkter på formerna för myndigheternas samverkan och samordning på regional nivå.

Länsstyrelsen konstaterar att den regionala indelning som de centrala myndigheterna idag har är starkt präglad av enmyndighetsreformen, som genomfördes i syfte att effektivisera statsförvaltningen ur ett nationellt styrningsperspektiv. Mot den bakgrunden vill Länsstyrelsen understryka att en reform med myndighetsgemensam regional indelning måste utformas på ett sätt som inte undergräver de nationella effektivitetsmål som enmyndighetsreformen ger uttryck för. Samtidigt är det självklart angeläget att reformen kan bidra till att återskapa en bättre samordning och en bättre regional förankring än idag i den nationella statliga förvaltningen.

Ur regionalt perspektiv har enmyndighetsreformen haft negativ effekt så till vida att olika sektorsmyndigheter har valt olika geografisk indelning, samtidigt som den statliga regionala närvaron har minskat och centraliseringen tilltagit. Många myndigheter har därtill en regional organisation baserad på en funktionell istället för en territoriell ansvarsfördelning vilket innebär att regionala myndighetskontor kan sakna förankring i den regionala miljön.

Regeringen har uppmärksammat problemet med den tilltagande centraliseringen och anför i budgetpropositionen för 2018 att de myndigheter som bedriver verksamhet i flera delar av landet ska så långt det är möjligt upprätthålla denna. Detta är bakgrunden till regeringens förslag till ny förordning för att öka styrningen av statliga myndigheters lokalisering (Fi 2018/00686/SFÖ). Enligt förslaget ska myndigheterna vid beslut om lokalisering ta fram en konsekvensanalys och även samråda med länsstyrelse, region och aktuell kommun.

Länsstyrelsen menar att Indelningskommittén i sitt förslag till myndighetsgemensam indelning inte i tillräcklig grad uppmärksammar behovet av att stärka myndigheternas regionala och lokala förankring. Det finns enligt Länsstyrelsens uppfattning många lösningar för att stärka statlig regional samverkan och samordning, inte bara nya regionala indelningar och därmed fler regionala nivåer. Sådana lösningar handlar till exempel om att på ett mer strukturerat sätt utveckla samverkan externt med regionala aktörer och att aktivt bidra till de regionala utvecklingsstrategierna. Länsstyrelsen anser att det är angeläget, inte minst för länsstyrelsernas samordningsuppdrag, att varje statlig myndighet har myndighetsföreträdare utsedda för respektive län. Det är också av vikt att varje myndighet utvecklar god kunskap om regionala förhållanden av betydelse för myndighetens verksamhet.

När det gäller frågan om vilken nivå, som är relevant för statlig samordning, konstaterar Länsstyrelsen att Indelningskommittén lägger stor vikt vid behovet av samordning inom de större regioner som utgör den myndighetsgemensamma indelningen, bland annat genom att beskriva hur många frågor har "växt ur länsstrukturen" och att länsstyrelserna är de enda myndigheterna som fortsatt "är kvar" på länsnivå.

Länsstyrelsen instämmer i att många frågor idag kräver samverkan över länsgränser, i större regionala sammanhang. Vi ser också ett stort behov av samverkan mellan statliga myndigheter i en bättre samordnad, myndighetsgemensam regional indelning.

Fel! Hittar inte referenskölla.

Det faktum att nationella sektorsmyndigheter har valt att i sina olika regionala organisationer arbeta i större områden än län kan dock enligt Länsstyrelsens mening inte ligga till grund för slutsatsen att länsnivån har blivit irrelevant. Länsstyrelsen anser tvärtom att det finns goda skäl att bibehålla - och starkt stöd för att fortsatt organisera - tvärsektoriell samordning av statlig verksamhet på länsnivå snarare än på högre regional nivå. Tvärsektoriell samordning kräver hantering av frågor inom många olika sakområden. Ofta handlar det om komplexa och mångfacetterade frågeställningar som kräver avvägningar mellan olika intressen, god lokalkännedom, personkontakter etc. Bredden och komplexitet i det tvärsektoriella arbetsättet vinner enligt Länsstyrelsens bedömning på samverkan närmare lokal nivå än vad som ofta gäller för arbetet inom en sektorsmyndighet. Vår erfarenhet visar vidare att när frågor har vuxit ur länsnivån, tar både regioner och länsstyrelser initiativ till större funktionell samverkan.

Länsstyrelserna – som arbetar nationellt samordnat men med stark regional och lokal förankring – har goda förutsättningar att bidra till en god samverkan mellan den nationella demokratin och det regionala och lokala självstyret. Länsstyrelsen har som statlig myndighet viktiga uppdrag såväl när det gäller tillsyn och kontroll som när det gäller utvecklingsfrågor. I synnerhet när det gäller regional utveckling är god samverkan med landsting/regioner och primärkommuner angelägen.

Länsstyrelserna vill slutligen peka på att länsstyrelserna som regionalt baserade myndigheter är positivt inställda till att ta sig an ytterligare uppgifter som andra myndigheter inte kan prioritera eller av andra skäl genomföra på regional nivå. Som regeringen har betonat finns ett tydligt behov av en statlig närvaro lokalt och regionalt i hela landet och här kan länsstyrelserna bidra. Länsstyrelsernas roll och potential i det regionala utvecklingsarbetet utvecklas ytterligare i senare avsnitt i detta yttrande.

Områden och utmaningar med behov av samordning

Indelningskommittén har i sitt betänkande (sidan 113) identifierat tre områden där behovet av samordning mellan myndigheter samt mellan myndigheter och kommunsektorn är särskilt stort, samtidigt som landstingen möter en rad statliga myndigheter med regional indelning. De tre områdena är krisberedskap och totalförsvaret, regional utveckling samt mottagande av nyanlända. Vår uppfattning är att dessa tre områden naturligtvis är mycket centrala, men har samtidigt helt olika funktionalitet i ett regionalt perspektiv och det är svårt att utifrån utredningens underlag se varför just dessa bör omfattas av en gemensam geografi.

Det finns flera frågor som kommer att kräva en utökad samordning av staten på den regionala nivån:

- Verka för genomslag och uppföljning i arbetet med Agenda 2030.
- Robusthet i våra samhällssystem
- Klimat- och energiomställning
- Landsbygdsutveckling
- Uppnå miljö kvalitetsmålen
- Samhällsplanering och bostadsförsörjning
- Klimatanpassning
- Integration
- Jämställdhet och mänskliga rättigheter

Fel! Hittar inte referenskälla.

Länsstyrelsernas geografiska områdesansvar i krissituationer och det förändrade säkerhetsläget påverkar arbetet med krishantering, krisberedskap och civilt försvar.

För att hantera sektorsövergripande samhällsutmaningar behövs en tydlig, stark och samordnad statlig närvaro. En samordnad statlig regional indelning skulle kunna öka förutsättningarna för att ta tillvara de gemensamma insatser som den statliga sektorn kan bidra med på regional nivå. Staten bör i sin styrning av statliga myndigheter ha fokus på att underlätta samverkan mellan statliga myndigheter, samt mellan statliga myndigheter och kommunala självstyrelseorgan. Den stora utmaningen är att hitta arbetssätt som möjliggör för centrala myndigheter att utveckla en god samverkan med länsstyrelser och regionalt tillväxtansvariga organ på länsnivå, oavsett hur den större regionala organisationen ser ut.

Förslaget till geografisk indelning

Indelningskommittén föreslår att de myndigheter som enligt kommitténs förslag ska omfattas av en gemensam indelning ska omfatta sex geografiska områden, vilka följer sjukvårdens indelning i sjukvårdsregioner. Syftet har varit att utifrån det förvaltningspolitiska målet om en samverkande och innovativ statsförvaltning, lämna förslag på en samordnad regional indelning för de statliga myndigheter som är relevant både för staten som helhet och för kommuner och landsting. Den regionala indelningen bygger på att inte bryta några läns- och landstingsgränser. Utredningen har också sökt en indelning som innebär minst omställning för såväl de berörda statliga myndigheterna som för kommunerna.

Tabell 1: Indelning enligt sjukvårdens sex regioner.

Område	Län	Befolkning ¹
Nord	Jämtland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland	895 534
Mitt	Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Värmland, Uppsala, Västmanland, Örebro	2 082 515
Stockholm-Gotland	Stockholm, Gotland	2 366 738
Öst	Jönköping, Kalmar, Östergötland	1 058 269
Väst	Halland, Västra Götaland	2 015 607
Syd	Blekinge, Kronoberg, Skåne	1 701 579

1) Källa: SCB, 2017-12-31

Fel! Hittar inte referenskölla.

Utredningen föreslår som en alternativ indelning att följa Polismyndighetens indelning i sju regioner:

Tabell 2: Indelning enligt Polismyndighetens sju regioner.

Område	Län	Befolkning ¹
Nord	Jämtland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland	895 534
Bergslagen	Dalarna, Värmland, Örebro	865 471
Mitt	Gävleborg, Uppsala, Västmanland	925 703
Stockholm	Stockholm, Gotland	2 366 738
Öst	Jönköping, Södermanland, Östergötland	1 106 074
Väst	Halland, Västra Götaland	2 015 607
Syd	Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Skåne	1 945 115

1) Källa: SCB, 2017-12-31

Länsstyrelsen betonar vikten av att de statliga myndigheterna indelas så att deras myndighetsgränser följer länsgräns så att inte flera regioner spänner över samma län. När det gäller indelningen av de uppräknade statliga myndigheterna i regioner är det viktigt att indelningen av andra myndigheter görs med hänsyn tagen till befintliga länsgränser så att hela det geografiska länet, d.v.s. länsstyrelsernas geografiska områdesansvar hamnar inom ett och samma geografiska område för var och en av de statliga myndigheterna.

Länsstyrelsen i Hallands län vill framhålla att det är ytterst värdefullt att Halland hålls helt i förslaget till indelning. Samverkan ligger på länsnivå med regioner, den finns uttryckt i en regional tillväxtstrategi och i praktisk samverkan med kommunerna. För den nationella nivån som har samverkan med alla länsstyrelser finns väl fungerande samverkansstrukturer.

Halland är ett exempel på ett län som har mycket att vinna på att den nya myndighetsgemensamma indelningen inte leder fram till storregioner med alltför fasta gränser. Halland är öppet för och främjar samverkan med flera närliggande län och regioner. Halland förslås i Indelningskommitténs förslag ingå i samma område (väst) som Västra Götaland, men länets aktörer har också en omfattande samverkan med sydlänen, både genom Region Halland och Länsstyrelsen. Denna samverkan är viktig att värna och utveckla. Sydlänssamverkan handlar om resurs- och kompetenssamverkan, erfarenhetsutbyte, praktisk samverkan kring gemensamma konferenser, utbildningar, mm. Även landshövdingar och länsråd har utvecklat denna form av sydlänssamverkan.

Ett konkret exempel på Hallands samverkan i Sydsverige är det positionspaper, *Sydsveriges gemensamma kulturpolitiska prioriteringar*, som regionerna Halland, Kronoberg, Skåne, Jönköping, Blekinge och Kalmar enades om under 2018.

Indelningskommittén för på sid. 124–126 ett resonemang om behovet av samordning mellan de utvalda tio myndigheterna inom den föreslagna geografiska indelningen. Här tangeras den centrala och angelägna grundfrågan om hur, och på vilken regional nivå, som samordning av statlig verksamhet ska ske. Utredningen lyfter tentativt fram ett förslag om att utnämna en

Fel! Hittar inte referenskölla.

sektorsmyndighet att samordna andra sektorsmyndigheter inom några utpekade sakområden. Länsstyrelserna anser inte att det är en framkomlig väg. Den svenska förvaltningstraditionen bygger på starka och samtidigt självständiga myndigheter. Att skapa en form av matrisorganisation för den statliga nivån tror vi varken leder till ökad måluppfyllelse eller ökad tydlighet och därmed inte heller till bättre service för våra invånare. Däremot vore det önskvärt att nationella myndigheter i högre grad än idag kan delegera befogenheter till den regionala nivån, inom ramen för nationella riktlinjer och prioriteringar, i syfte att underlätta regional samverkan och samordning.

Länsstyrelsernas roll

Länsnivån kommer fortsatt att vara den centrala arenan för samverkan kring länets utveckling, vilket ger länsstyrelserna en viktig roll även framgent. Länsstyrelserna har lång erfarenhet och stor vana att arbeta med olika typer av samordning, oavsett vilken regional indelning som gäller för myndigheter, företag eller organisationer. Länsstyrelserna bör fortsatt ha fokus på att samordna statliga myndigheter inom det egna länet, bland annat för att främja statliga myndigheters medverkan i respektive läns regionala tillväxtstrategier. Länsstyrelsens uppdrag att samordna statliga myndigheters insatser skulle avsevärt underlättas, som ovan betonats, om respektive statlig myndighet prioriterade myndighetens närvaro och beslutskraft på länsnivå, som är den relevanta regionala samordningsnivån.

En allt viktigare samverkanspartner för länsstyrelserna är kommunerna. Det gäller i synnerhet befolkningsmässigt små kommuner som har begränsad kapacitet att upprätthålla kompetens inom alla områden, utan många gånger förlitar sig på stöd och vägledning från länsstyrelserna. Länsstyrelserna är den enda statliga myndighet som möter primärkommunerna sektorsövergripande och tvärsektoriellt. Länsstyrelsernas är dessutom den enda statliga myndighet som har till uppgift att göra sammanvägda bedömningar och att därmed avgöra intressekonflikter på lokal och regional nivå. För detta krävs närvaro, god kunskap och bra relationer som bygger på trovärdighet och kontinuitet.

Förutsättningarna för länsstyrelserna att kunna fylla rollen som statens företrädare på regional nivå behöver förbättras. Länsstyrelsen vill i sammanhanget betona vikten av tydliga instruktioner och uppdrag för samordningsansvaret för att verkställa regeringens ambitioner om en hållbar utveckling och de nationella målen. Ansvar att samverka måste samtidigt uttryckas tydligt i instruktionen hos andra myndigheter. Även länsstyrelsernas roll beträffande regional tillväxt och utveckling behöver preciseras och stärkas.

En effektiv samverkan behövs mellan länsstyrelse, regionkommun och primärkommun inom flera områden, bland annat inom samhällsplaneringsfrågor för att med gemensamma krafter bidra till en hållbar utveckling.

Länsstyrelserna arbetar och är pådrivande inom ramen för av regeringen och riksdagen fattade beslut med samordning och hållbarhetsfrågor på många olika sätt. Beträffande hållbar utveckling har länsstyrelserna besvarat remissen om uppdrag till statliga myndigheter att bidra med underlag till Sveriges genomförande av Agenda 2030¹. Länsstyrelsen bedömer att länsstyrelserna med hänsyn

---

¹ Ert dnr Fi2016/01355/SFÖ.

Fel! Hittar inte referenskölla.

tagen till de verksamheter som myndigheterna ansvarar för skulle kunna ta en betydande roll och ansvar för samordning, genomförande och uppföljning av arbetet med Agenda 2030.

Landshövdingeämbetet är en samlade kraft. Det är en unik roll utöver vad andra myndighetschefer har. Landshövdingar har av tradition en stor auktoritet och kan i kraft av sitt ämbete ta initiativ i viktiga frågor för länen och få aktörer att dra åt samma håll. Landshövdingen är regeringens representant, en samlade kraft och är en neutral funktion som uppfattas som positiv i många sammanhang.

Länsstyrelsegemensam samverkan

Länsstyrelserna har sedan många år en långtgående samverkan mellan de 21 myndigheterna som sträcker sig från landshövdinge- och länsrådsnivå till enskilda handläggare som i sitt dagliga arbete i olika typer av ärenden stämmer av beredningsprocessens olika steg. Denna samverkan startade med målet att ensa samt skapa enhetliga rutiner för alla 21 länsstyrelser i landet. Detta har inneburit att idag arbetar länsstyrelserna i mångt och mycket som om de vore en organisation, utan att för den skull tappa sin suveränitet som egna myndigheter. Detta är en viktig förutsättning för att länsstyrelserna ska kunna leva upp till de lokala och regionala behov som aktörer i respektive län har. Länsstyrelserna samverkar också nationellt med centrala myndigheter som till exempel Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Migrationsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Samverkansarbetet syftar till att skapa ett enhetligt arbetssätt och bedömningsgrunder så att frågor i möjligaste mån hanteras på liknande sätt oavsett var i landet beslut fattas. Samverkan leder också till att effektivisera verksamheten genom att resurser samordnas mellan 21 myndigheter. Länsstyrelserna bedriver gemensamma utvecklingsprojekt i syfte att bland annat underlätta för den enskilde, kommunen eller företagaren att komma i kontakt med eller få information från länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har internt en särskild organisation för samverkan. En översikt ges i bilaga 1.

Ett exempel på vikten av effektiv samverkan på nationell nivå gäller länsstyrelsernas uppdrag att hantera samhällsstörningar och kriser. En gemensam metod för personalförsörjning av länsstyrelsernas krisledningsorganisationer har utarbetats vilket har ökat länsstyrelsernas förmåga att hantera allvarliga samhällsstörningar.

Bränderna under sommaren 2018 är ett exempel på hur länsstyrelserna i en gemensam nationell organisation bidrog till arbetet i de län där behoven var störst. Länsstyrelsen ser inte att en gruppering av länsstyrelserna i storregioner skulle ha bidragit till en mer effektiv organisation än den nationella samordningen för en stor händelse av detta slag. Empiriska studier visar att ledningsarbete av s.k. stora nödlägen (liknande bränderna under sommaren 2018) i det vi kallar system av system i stor utsträckning sker utifrån ett underifrån och uppåt (bottom-up) perspektiv. Dessa studier ligger i linje med MSB:s och länsstyrelsernas konceptidé om gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Det finns således, enligt vår mening, inget som styrker att hantering av större nödlägen blir effektivare genom storregioner utan det är sannolikt tvärtom, att hanteringskomplexitet ökar och möjligheterna till effektiv ledning utifrån MSB:s ledningskoncept minskar.

Fel! Hittar inte referensskälla.

Länsstyrelserna har kunskapen om de lokala förutsättningarna för krisberedskapen i respektive län samtidigt som länsstyrelserna har möjlighet till att skapa förutsättningar för regional samordning av lokala resurser. Länsstyrelserna understödjer centrala myndigheters lägesbilder och ökar därmed deras möjlighet att hantera samhällsstörningen och göra avvägningar utifrån ett nationellt perspektiv.

Länsstyrelsen vill understryka att det är viktigt att ta länsstyrelsernas nationella samverkan i beaktande, om en ny, myndighetsgemensam regional indelning genomförs enligt Indelningskommitténs förslag. En extra, regional nivå med storregioner mellan länet och den nationella nivån riskerar att bli en administrativ börda för länsstyrelserna och kan undergräva en effektiv nationell myndighetssamverkan.

Länsstyrelsen ser inte att en ändrad regional indelning av de uppräknade myndigheterna får någon direkt påverkan på länsstyrelsernas samverkansarbete, om inte indelningen blir ett första steg mot mer fixerade storregioner. En ändrad regional indelning av myndigheter som verkar i länet kommer dock sannolikt innebära att Länsstyrelsen behöver etablera nya samverkanskanaler med respektive myndighetsregion, något som Länsstyrelserna har lång erfarenhet av. Vid behov samverkar länsstyrelsen liksom idag med närliggande länsstyrelser.

3.8 Ikraftträdande

Indelningskommitténs förslag är att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021. Bakgrunden till Indelningskommitténs förslag är att den nya regionala organisationen för totalförsvaret som föreslås av Försvarsberedningen ska börja gälla 2021. Vidare löper programperioder för strukturfonderna till och med 2020. Den nya programperioden inleds 2021. Länsstyrelserna ställer sig bakom förslaget.

4.1.10 Förslag till beteckning för kommuner på regional nivå

Indelningskommitténs förslag är att beteckningen för kommuner på regional nivå ska vara region. En definition av vad som avses med region ska införas i kommunallagen. Av definitionen ska det framgå att en region är en kommun på regional nivå. Även en definition av kommun ska införas med innebörden att en kommun är en kommun på lokal nivå.

Länsstyrelsen är tveksam till beteckningen region som har många skiftande betydelser. Beteckningen regionkommun vore mer precist. Att begreppet regionkommun används för att beteckna kommuner på regional nivå skulle inte hindra att enskilda regionkommuner betecknades som t ex Region Halland eller Region Skåne.

Länsstyrelsen i Hallands län vill påminna om att det vore önskvärt att i detta sammanhang klart tydliggöra den konstitutionella frågan om regionkommunernas relation till primärkommunerna, dvs. att den svenska folkstyrelsen har två nivåer, och att regionkommuner fortsatt är sidoordnade – och inte överordnade – primärkommunerna. Tydlighet i detta avseende är viktigt inte minst ur ett demokratiskt perspektiv.

Fel! Hittar inte referenskölla.

6.2 Hur bör staten följa denna utveckling Enligt Indelningskommitténs förslag ska Göteborgs Universitet ska få i uppdrag att följa och vart fjärde år lämna en rapport till regeringen som beskriver utvecklingen av landstingens samverkan.

Länsstyrelsen anser att detta är en statlig uppgift som borde ombesörjas inom regeringskansliet alternativt av Statskontoret.

7 Finansiering av förvaltningsutgifter för det regionala utvecklingsansvaret

Indelningskommittén förslår i sitt slutbetänkande att de medel som i dag finansierar förvaltningsutgifterna för det regionala utvecklingsansvaret ska flyttas från länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

Indelningskommittén bedömer att dagens modell för finansiering av förvaltningsutgifterna via länsstyrelsernas förvaltningsanslag innebär en omständlig och otydlig finansiell styrning av verksamheten. Finansieringen av förvaltningsutgifterna bör i stället kopplas till verksamheten eller till de organ som har det lagreglerade ansvaret. Medlen bör tas från länsstyrelsernas förvaltningsanslag på ett sådant sätt att de finansiella konsekvenserna blir neutrala för varje enskild länsstyrelse.

Enligt Indelningskommitténs förslag ska de förvaltningsutgifter som föränsleds av det regionala utvecklingsansvaret finansieras genom statsbidrag som utgår från utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Länsstyrelserna avstryker Indelningskommitténs förslag om att ändra rådande finansieringsmodell för utgifter vid regionalt utvecklingsarbete. Det är en unik lösning att regionkommunerna ansvarar för statliga uppgifter och myndighetsutövning (ex. ekonomiska stöd till företag) och det har exempelvis krävts ändringar i kommunallagen för att göra hanteringen möjlig. Mot den bakgrunden så bör hanteringen inte slås samman med övriga statsbidrag. Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder och tillhörande förvaltningskostnader hänger storleksmässigt samman med regeringens fördelning av anslaget mellan länen och även med den länsvisa fördelningen mellan respektive region och länsstyrelse. Både länsstyrelserna och regionerna har uppdrag från regeringen i regleringsbrev och villkorsbeslut som bygger på att hållbar regional tillväxt och utveckling är en uppgift både för staten och regionerna, med den skillnaden att regionerna förfogar över merparten av de statliga medlen.

Länsstyrelsen i Hallands län betonar att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder är ett viktigt verktyg för att staten på regional nivå ska kunna vara en samverkande och främjande aktör i enlighet med Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Det finns behov av medel hos länsstyrelsen för att aktivt kunna medverka i det regionala tillväxtarbetet och i genomförandet av sammanhållningspolitiken samt för att prioritera myndighetsgemensamma insatser. Länsstyrelsen föreslår vad gäller 1:1-anslaget Regionala tillväxtåtgärder att det borde finnas en undre beloppsgräns på cirka 2 miljoner kr.

Beslut

Fel! Hittar inte referenskälla.

I detta ärende har landshövding Lena Sommestad varit beslutande och enhetschef Lovisa Ljungberg varit föredragande. Därutöver har länsråd Jörgen Peters varit deltagande.

Lena Sommestad
Landshövding

Lovisa Ljungberg
Enhetschef Utvecklingsenheten

Detta yttrande har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga 1

